

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z wniosku B. K.
przeciwko Izbie Skarbowej w L.
o zmianę oceny okresowej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 września 2015 r.,
wniosku B. K. o wyłączenie sędziów Sądu Apelacyjnego [...]
oraz wniosku sędziego Sądu Apelacyjnego E. G. z dnia 25 czerwca 2015 r., o jej
wyłączenie od orzekania w tej sprawie

postanawia:

- 1. wyłączyć sędzię E. G. od rozpoznania sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w [...] pod sygnaturą akt [...],**
- 2. oddalić wniosek w pozostałej części.**

UZASADNIENIE

Powód B. K. wniósł o wyłączenie sędziów III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Sądu Apelacyjnego w [...] od udziału w rozstrzygnięciu w sprawie zawisłej przed tym Sądem o sygnaturze akt [...] przeciwko Izbie Skarbowej w L. o zmianę oceny okresowej.

W uzasadnieniu wskazał, że w rozpoznawanej sprawie istnieją okoliczności wywołujące wątpliwość co do bezstronności sędziów III Wydziału Pracy Sądu

Apelacyjnego. Chodzi o powiązania służbowe, które mogą wpływać na ich interesy, pozycję życiową lub sytuację osobistą, wynikające z faktu zatrudnienia w III Wydziale Pracy Sądu Apelacyjnego, pracą którego - jako przewodnicząca Wydziału - kieruje E. G. Według wiedzy powoda, pozwany w sprawie Dyrektor Generalny Urzędu T. G. jest mężem sędzi E. G. Fakt zatrudnienia w tymże Sądzie żony pozwanego, jej status oraz ukształtowany zbieg relacji interpersonalnych powoduje, że istniejące stosunki służbowe w odniesieniu do strony pozwanej mogą wywołać wątpliwość co do bezstronności sędziów, z którymi utrzymuje ona stosunki służbowe, osobiste i koleżeńskie.

W dniu 9 czerwca 2015 r. powód wniósł o wyłączenie od udziału w rozstrzygnięciu w przedmiotowej sprawie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego.

Stwierdził w uzasadnieniu wniosku, że zachodzą wątpliwości co do bezstronności sędziów Sądu Apelacyjnego ze względu na szczególną pozycję zawodową sędzi E. G. w tym Sądzie; obok funkcji przewodniczącej III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pozostaje ona członkiem 6 osobowego Kolegium Sądu Apelacyjnego, do którego zadań należy m.in. wyrażanie opinii o kandydatach do pełnienia określonych funkcji w Sądzie Apelacyjnym, w sprawach osobowych sędziów oraz wypowiedanie się w przypadkach zachowań sędziów naruszających zasady etyki. Funkcję prezesa Sądu Apelacyjnego, przewodniczącego Kolegium tego sądu, a zarazem sędziego w Wydziale kierowanym przez sędzię E. G. pełni wieloletni jej zastępca.

Powód podkreślił także, że „subiektywną, lecz uzasadnioną wątpliwość co do ich bezstronności w niniejszej sprawie, wzmacnia ponadto fakt udziału Przewodniczącej III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w spornej sprawie poprzez wyznaczenie składu orzekającego mimo iż dotyczy jej współmałżonka”.

E. G., sędzia Sądu Apelacyjnego, pismem z dnia 25 czerwca 2015 r. zatytułowanym „Wyjaśnienie”, nawiązując do wniosku powoda wskazała, że nie zna B. K. Stwierdziła jednak, że „z uwagi na to, że mój małżonek jest zatrudniony w Izbie Skarbowej w L. na stanowisku dyrektora i był przesłuchiwany w niniejszej sprawie w charakterze strony wnoszącej o wyłączenie mnie od rozpoznania niniejszej sprawy”.

Pozostali sędziowie Sądu Apelacyjnego w swoich wyjaśnieniach (art. 52 § 2 k.p.c.) podali, że nie istnieją w odniesieniu do nich okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich bezstronności jako sędziów rozpoznających niniejszą sprawę.

Sąd Apelacyjny III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniami z dnia 30 czerwca 2015 r. odnoszącymi się do wniosku sędzi Sądu Apelacyjnego E. G. o jej wyłączenie od orzekania w sprawie oraz wniosku B. K. o wyłączenie od orzekania w tej sprawie sędziów Sądu Apelacyjnego postanowił wniosek przekazać do rozpoznania Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 49 k.p.c. sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość, co do bezstronności sędziego w danej sprawie. To nowe brzmienie tego przepisu, ustalone w następstwie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 czerwca 2008 r., P 8/07 (OTK - A 2008 nr 5, poz. 84, Dz.U. Nr 119, poz. 772) rozszerzyło przesłankę wyłączenia sędziego. Przed nowelizacją przesłanką wyłączenia był stosunek osobisty między sędzią a stroną lub jej przedstawicielem mogący wywołać wątpliwości wobec bezstronności sędziego. Powołanym wyrokiem Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 49 k.p.c. w zakresie, w jakim ogranicza przesłankę wyłączenia sędziego jedynie do stosunku osobistego między nim a jedną ze stron lub jej przedstawicielem ustawowym, pomijając inne okoliczności, które mogłyby wywołać wątpliwości co do bezstronności sędziego, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Wskazał przy tym, że „gwarancje bezstronności sędziowskiej nie mogą być ograniczone jedynie do stworzenia możliwości wyłączenia sędziego ze względu na istnienie bezpośrednich relacji o charakterze osobistym, ale muszą być pojmowane szerzej - jako umożliwiające wyłączenie w wypadku okoliczności (zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych), które w sytuacji konkretnego sędziego mogą budzić uzasadnione wątpliwości co do wydania orzeczenia opartego na w pełni zobiektywizowanych przesłankach”. Podkreślił, że, instytucja wyłączenia sędziego urzeczywistnia prawo do sądu wynikające z art. 45

ust. 1 Konstytucji, a wyłączenie sędziego powinno uwzględniać także okoliczności budzące wątpliwości w odbiorze społecznym, co do bezstronnego orzekania przez sędziego.

Ujawnione w sprawie okoliczności uzasadniają wyłączenie sędzi E. G. od rozpoznania przedmiotowej sprawy. Z punktu widzenia celu, któremu służy instytucja wyłączenia sędziego, są one zbliżone w swej doniosłości do przyczyn uzasadniających wyłączenie sędziego z mocy prawa na podstawie art. 48 § 1 pkt 2 k.p.c. (sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy w sprawach swego małżonka, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia). W odbiorze społecznym bowiem może zrodzić się wątpliwość co do bezstronności sędziego orzekającego w sprawie, w której między nim a reprezentantem jednej ze stron procesu (art. 300 § 2 k.p.c.) zachodzi osobisty stosunek.

Nie istnieją natomiast podstawy do wyłączenia pozostałych sędziów Sądu Apelacyjnego. Wskazywane przez wnioskodawcę stosunki służbowe, a nawet koleżeńskie między sędzią E. G. i pozostałymi sędziami nie dają podstaw do formułowania uzasadnionych wątpliwości co do zachowania przez nich bezstronności w sprawie, która nie jest sprawą ani sędziego, ani jego małżonka. W istocie argumenty przytoczone we wniosku zakładają swoiste psychologiczne uzależnienie sędziów w procesie orzekania (wynikające z powiązań wpływających na ich interesy lub pozycję zawodową) od oczekiwań innego sędziego (przewodniczącego wydziału, członka kolegium sądu) co do wyniku sprawy. Założenie to jest tak daleko idące, że mieści się jedynie w sferze przypuszczeń i sugestii, a nie racjonalnych przesłanek, które pozwalałyby na formułowanie - z punktu widzenia postronnego obserwatora - obaw o brak obiektywizmu sędziów. Wątpliwości co do bezstronnego orzekania przez sędziego uzasadniające jego wyłączenie nie mogą się opierać na argumentach o charakterze generalnym, zakładających jako pewnik, że układ stosunków interpersonalnych między sędziami sam w sobie wpływa na ich bezstronność i obiektywizm także w sprawie, w której małżonek jednego z nich występuje w roli reprezentanta jednej ze stron.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji.

